

Νίκος Engonopoulos

Bannað að tala við vagnstjórann¹

I

Dansandi Albanir hyggjast beina kröftum sínum inn á nýjar brautir, með þvílíkum hætti að börn öðlist engan skilning á sorgum og vonbrigðum lífsins. Engan skilning fyrr en þeirra tími er kominn. Hugsanir þessara Albana ná þó aldrei handan yfir krækjurnar í gluggunum. Þetta stafar af því að ítalskur maður sem gegnir nafninu Gúlielmos Tsitzis, og er atvinnumaður í viðgerðum á blásturshljóðfærum, reynir að blekkja hjónaefnin, skeytandi fjórum hornum við gamla Singer saumavél, þar af tveimur úr gleri og tveimur gjörðum úr málm af einhverju tagi. Svo enginn verði mjög uppvægur: þessi mynd er sú eina sem hjálpaði dauða og sjónlausa vitaverðinum til að svipa hulunni af leyndarmáli brunnhölnnar.

II

(um vind og regn)

Ætíð lifi minningin um hinn háæruverðuga Ali Hadjar sem var effendi að tign í ríki Ottómana, fór þó aldrei með æðstu embætti á vegum keisaradæmisins, en var sannur velgjörðamaður alls mannkyns með aðstoð frá ítölskum manni sem nefndur er Gúlielmos Tsitzis. Frú Artemis hefur einnig verið fylgjandi þessari skoðun. Að „frú Artemis“ staðfesti þetta veitir þeim frið sem er órótt í sálinni og styður mjög viðleitni franskra skálda á sextánda öld til að stofna nýjan skóla undir nafninu „Pleiaða“. Auk þess getur enginn meðal vor gleymt því að það var munkurinn Svarts sem fann upp byssurúðrið. Sama gildir varðandi annað ...

Νίκος Εγγονόπουλος

Μην ομιλείτε εις τον οδηγόν

I

Αλβανοί χορεύοντες σκέπτονται να στρέψουν προς νέες διευθύνσεις τις ενέργειές τους, εις τρόπον ώστε τα παιδιά να μην καταλάβουν τίποτεσ από τις πικρίες και τας απογοητεύσεις της ζωής. Να μην καταλάβουν τίποτεσ πριν από τον καιρό τους. Πάντως οι σκέψεις αυτών των Αλβανών δεν περνούν πέρα από τους σκαρμούς των παραθύρων. Κι' αυτό διότι Ιταλός τις, ακούων εις το όνομα Γουλιέλμος Τσίτζης, και επαγγελλόμενος τον επιδιορθωτήν πνευστών οργάνων, προσπαθεί να εξαπατήσει τους μελλονύμφους, εφαρμόζων σε παλαιού συστήματος ραπτομηχανήν Σίγγερ τέσσερα χουνιά, εκ των οποίων τα δύο γυάλινα και τ' άλλα δύο καμωμένα από ένα οποιονδήποτε μέταλλο. Να μην ταραχθή κανείς: η εικών αυτή είναι η μόνη που εβοήθησε τον αποθανόντα αόμματο φαροφύλακα να ανακαλύψη το μυστικόν του φρέατος.

II

(περί ανέμων και υδάτων)

Αιωνία η μνήμη του ευγενεστάτου Οθωμανού Αλή Χαντζάρ εφένδη, ποτέ ανωτάτου υπαλλήλου της Αυτοκρατορίας, όστις μεγάλως ευεργέτησε την ανθρωπότητα, βοηθούμενος από Ιταλόν τινά, Γουλιέλμο Τσίτζη λεγάμενο. Αυτής άλλωστε της γνώμης είναι και η κυρία Άρτεμις. Της «κυρία Άρτεμις» η βεβαίωσις γαληνεύει τις ανήσυχες ψυχές και συνεισφέρει μεγάλως εις την προσπάθειαν γάλλων ποιητών του XVI αιώνος να συμπήξουν νέαν σχολήν υπό την επωνυμίαν «Πλειάδα». Άλλωστε κανείς εξ υμών δεν λησμονεί ότι ο μοναχός Σβαρτς ανεκάλυψε την πυρίτιδα. Και έτζι διά τα άλλα...

¹ Úr ljóðabókinni *Μην ομιλείτε εις τον οδηγόν* (Bannað að tala við vagnstjórann) sem kom út 1938.

Νίκος Engonoπούλος

Elenóra²

for hands she hath none, nor
eyes, nor feet, nor golden
Treasure of hair.³

(framhlíð)

hár hennar er eins og auglýsingatafla
og eins og fiskur
augun tvö eru
eins og dúfa
munnur hennar
er eins og borgarastyrjöldin
(á Spáni)
háls hennar er rauður
hestur
hendur hennar
eru
eins og rödd
í þykkum
skógi
brjóst hennar tvö eru
eins og málverkin mín
og kviður hennar er
sagan
um Belþandros og Krýsöntzu⁴
sagan
um Tóbít⁵
sagan
um asnann
úlfinn og refinn
kyn hennar
er
skrækroma rískur
um hádegi
þegar allt er kyrrt
læri hennar eru
síðustu
glæðurnar
í hógværum fögnuði
götuvaltaranna
bæði hné hennar eru
Agamemnon
og tveir smávaxnir
og dásamlegir
fætur hennar
eru græni
sím-
inn með rauðu
augun

² Úr ljóðabókinni *Μην ομλείτε εις τον οδηγόν (Bannað að tala við vagnstjóran)* sem kom út 1938.

³ Þessi orð eru úr fyrsta erindi ljóðsins The Pilgrims eftir Swinburne (1837–1909). Þau koma fyrir sem tilvitnun í sögu D. H. Lawrence (1885 – 1930), *Elskhugi lafði Chatterley* (Lady Chatterley's Lover).

Νίκος Εγγονόπουλος

Έλεωνόρα

for hands she hath none, nor
eyes, nor feet, nor golden
Treasure of hair.

(προσθία όψις)

τα μαλλιά της είναι σαν χαρτόνι
και σαν ψάρι
τα δυο της μάτια είναι
σαν ένα περιστέρι
το στόμα της
είναι σαν τον εμφύλιο πόλεμο
(στην Ισπανία)
ο λαϊμός της είναι ένα κόκκινο
άλογο
τα χέρια της
είναι
σαν τη φωνή
του πυκνού
δάσους
τα δυο της στήθη είναι
σαν τη ζωγραφική μου
η κοιλιά της είναι
η ιστορία
του Βέλθανδρου και της Χρυσάντζας
η ιστορία
του Τωβία
η ιστορία
του γαιδάρου
του λύκου και της αλωπούς
το φύλο της
είναι
οξέα σφυρίγματα
μέσα στη γαλήνη
του μεσημεριού
οι μηροί της είναι
οι τελευταίες
αναλαμπές
της σεμνής χαράς
των οδοτρωτήρων
τα δυο της γόνατα
ο Αγαμέμνων
τα δυο της λατρευτά
μικρά
πόδια
είναι το πράσινο
τηλέφω-
νο με τα κόκκινα
μάτια

⁴ Belþandros og Krýsantza (Βέλθανδρος και Χρυσάντζα) er býsönsk ástarsaga í bundnu máli frá 13. eða 14. öld.

⁵ Sagan um Tóbít Tóbielsson er í Tóbiðsbók, en hjá grísku kirkjunni telst hún hluti af Gamla Testamentinu.

(bakhlið)

hár hennar
er
olíulampi
sem logar
að morgni
axlir hennar
eru
hamar
girnda
minna
bak hennar
er
gleraugu
haföldunnar
plógur
villandi
táknmynda
ýlir
raunalega
við mitti hennar
þjóhnappar hennar
eru
fiskilím
læri hennar
eru
eins og
þrumufleygur
smávanir hælur hennar
lýsa
upp
vonda
drauma
í morgunsárið

og þegar allt er talið
þá er hún
kona
að hálfu
sæhestur
og að hálfu
hálsfesti
kannski er hún
jafnvel
að sumu leyti furutré
og að sumu leyti
lyfta

(οπισθία όψις)

τα μαλλιά της
είναι
μια λάμπα πετρελαίου
που καίει
το πρωί
οι ώμοι της
είναι
το σφυρί
των πόθων
μου
η πλάτη της
είναι τα
ματογυάλια
της θάλασσας
το άροτρο
των απατηλών
ιδεογραμμάτων
σφυράει
θλιμμένα
στη μέση της
οι γλουτοί της
είναι
ψαρόκολλα
οι μηροί της
είναι
σαν
αστροπελέκι
οι μικρές της φτέρνες
φωτίζουν
τα
πρωινά
κακά
όνειρα

και τελικά
είναι
μια γυναίκα
μισή
υποκάμψη
και μισή
περιδέραιο
ίσως ακόμη
να είναι
εν μέρει πευκο
και εν μέρει
ανεγκυστήρ

Νίκος Engonoπούλος

Λjóðagerð 1948⁶

Þessi tími
innanlandsátaka
er ekki tími
fyrir ljóðagerð
og annað í þeim dúr
þegar farið er
að
skrifa eitthvað
er
eins og
það sé skrifað
hinu megin á
tilkynningar
um andlát

og þess vegna
eru ljóð mín
svona bitur
(og hafa þau ekki – annars – alltaf verið það?)
og eru
– umfram allt –
líka
svona
fá

Νίκος Εγγονόπουλος

Ποίηση 1948

τούτη ή εποχή
του εμφυλίου σπαραγμού
δέν είναι εποχή
για ποίηση
κι άλλα παρόμοια
σάν πάει κάτι
νά
γραφεί
είναι
ώς άν
νά γράφονταν
από τήν άλλη μεριά
αγγελτηρίων
θανάτου

γι' αυτό και
τά ποιήματα μου
είν' τόσο πικραμένα
(καί πότε —άλλωστε— δέν ήσαν;)
κι είναι
—πρό πάντων—
καί
τόσο
λίγα

---

⁶ Úr ljóðabókinni Έλευσις (Elefsis) sem kom út 1948.

Νίκος Engonoπούλος

Á lífsins leið⁷

Gættu nú að: þessi bægifótur
sem við hittum rétt strax
hjá vegamótunum í Bööttíu
nei: hann er ekki Ödípusinn úr goðsögunni

þó það sé eins og filaveiki
þessi liðagigt í fætinum – ofvöxturinn –
sem hrjáir hann
skal ég segja þér að hann er ekkert skyldur Ödípusi
fornaldar

Hann drap ekki föður sinni
og hann er ekki að fara að giftast móður sinni
– og komdu þér nú af stað og láttu Jóköstu vita áður
en það er um seinan –

láttu hann bara eiga sig og hann fer sína leið
og svo – eftir smástund – verður hann horfinn í eitt
skipti fyrir öll

en þessi svartí hundur
liggjandi á miðjum veginum sem er laugaður sólarljósi
– „laugaður ljósi“ sólar sem er að ganga til viðar –
sofandi eða dauður innan um hrossataðið
e! það er
það er eitthvað með hann

áttaðu þig á því: hann er Sfinxin í ævintýrinu
sem féll af stalli sínum
þegar hún sá
að það var ekki lengur
neitt „leyndarmál“

Νίκος Εγγονόπουλος

Στους δρόμους τους βιοτικούς

πρόσεξε: αυτός ο Οιδίπους
που πρόκειται να συναντήσουμε
στη διχάλα των βιοτικών δρόμων
όχι: δεν είναι ο Οιδίπους της μυθολογίας

παρόλη την οιονεί ελεφαντίαση
την ποδάγρα –την ακρομεγαλία–
απ' την οποία πάσχει
σ' το λέω δεν έχει σχέση καμιά με τον Οιδίποδα τον
παλαιό

ούτε τον πατέρα του έχει σκοτώσει
ούτε –σύρε και πρόλαβε και πες το της Ιοκάστης–
ούτε και την μητέρα του πως πρόκειται να παντρευτεί

άς' τονε ακόμη λίγο και θα προχωρήσει
κι ύστερα –σε λίγο πάλε– μια για πάντα θα χαθεί

όμως κείνος ο μαύρος σκύλος
που κείτεται στη μέση του δρόμου του ηλιόλουστου
–του «ηλιόλουστου» απ' τον ήλιο που πάει να
βασιλέψει–
κοιμισμένος ή νεκρός ανάμεσα στις γκαβαλίνες
ε! λοιπόν αυτός είναι
αυτός είναι κάτι

μάθε το: είναι η Σφίγγα του παραμυθιού
ως έπεσε απ' το βάθρο
σαν είδε
πως «μυστικό»
δεν υπήρχε πια

⁷ Úr ljóðabókinni *Στην κοιλάδα με τους ροδώνες (Í dalnum þar sem rósabeðin eru)* sem kom út 1978.

Νίκος Engonoπούλος

Askja Pandóru⁸

Cogito, ergo sum.
Descartes

Sagan!

Hvað hún heldur vanhugsuðum upplýsingum til haga

Hvað hún miðlar okkur villandi frásögnum!

Hvílík endemi og hvílikar blekkingar!

Æ! Klíó!⁹ En vafalaust

skráði hún hvaðeina sem hún heyrði:

hún virðist afar lítið hafa hirt um

að gera sér grein fyrir

hvað var satt

og hvað var það ekki!

Eftir lærdóm yfirlegu og rannsóknir í heilan

mannsaldur getum við

nú í dag leyft okkur

að gera heyrinkunnugt – fullyrða –

að hvaðeina sem varðar Pandóru

og öskju hennar

er furðusögur sem ekki er orðum á eyðandi ...

Hvorki Pandóra né guðirnir

settu neitt í þessa öskju

né heldur sluppu neinar gjafir út

þegar hún var opnuð

(enda voru þær ekki til).

Tilbúningur lygar (ómerkilegar lygar)

fölsk fyrirheit og svik

fengu okkur til að

halda að það væri eitthvað lokað innan í

öskjunni

sem Pandóra var með!

Þó við værum auðtrúa

og heimskir¹⁰ menn

(einkum ég sjálfur)

stend ég í dag í þeim sporum

að geta meira að segja staðfest

að askja

(sem tilheyrði Pandóru)

var aldrei till!

Νίκος Εγγονόπουλος

Ο κουτί της Πανδώρας

Cogito, ergo sum.
Καρτεσιος

Η Ιστορία!

τί αβασάνιστες πληροφορίες συνεκράτησε

τί λανθασμένες φήμες μάς μετέδωσε!

Πόσα χουνέρια και τί πλεκτάνες!

Α! η Κλειώ! Μα βέβαιο

πως εσημείωνε ό,τι κι αν άκουγε:

φαίνεται πως πολύ λίγο θα την σκότιζε

ν' αντιληφθεί

τί ήτανε αλήθεια

και τί δεν ήταν!

Μια ολόκληρη ζωή σπουδής και προσοχής και

έρευνας

μας επιτρέπει σήμερα

ν' αποκαλύψουμε —να πούμε—

πως όλα τα περί Πανδώρας

και του κουτιού της

είναι ανάξια λόγου παραμύθια ...

Ούτε η Πανδώρα ούτε οι θεοί

βάλανε τίποτα μες στο κουτί

κι ούτε με τ' άνοιγμα

φύγαν τα δώρα

(που δεν υπήρχαν).

Προσποιήσεις ψευτιές (φτηνές ψευτιές)

ανέντιμες υποσχέσεις και προδοσίες

μας κάναν να

πιστέψουμε πως κάτι έκλεινε μέσα στο

κουτί

που είχε η Πανδώρα!

Κι αν υπήρξαμε μωρόπιστοι

άνθρωποι και κουτοί

(πρώτος εγώ)

πάντως είμαι σε θέση σήμερα

να βεβαιώσω

πως και κουτί

(ν' ανήκει στην Πανδώρα)

ακόμη δεν υπήρχε!

⁸ Úr ljóðabókinni *Στην κοιλάδα με τους ροδώνες (Í dalnum þar sem rósabeðin eru)* sem kom út 1978.

⁹ Klíó (Κλειώ), gyðja sagnfræðinnar, var ein af mennta-gyðjunum samkvæmt forngrískri goðafræði

¹⁰ Orðið sem hér er þýtt með „heimskir“ er κουτοί (í eintölu κουτός) sem hljómar eins og orðið κουτί sem hér er þýtt með „askja“.